

LFP zou eerste geworden zijn

Op zondagavond heb ik op basis van meer dan 100.000 deelnemers aan het SBS6 programma “Waar stem ik op?” aangegeven hoe de politieke partijen ervoor stonden. De uiteindelijke score van LFP en PvdA is vrijwel identiek geworden aan die peiling. Het CDA is duidelijk hoger geëindigd en de VVD en Groen Links lager. Gistermorgen hadden bijna 400.000 mensen aan het onderzoek meegedaan. In dat onderzoek werd ook gevraagd naar het stemgedrag op 5 mei, de dag voor de moord op Pim Fortuyn. Op basis van de uiteindelijke uitslag van gisteren kan teruggerekend worden hoe de ontwikkeling van de politieke voorkeur in zetels de afgelopen 10 dagen in feite is geweest.

	5-mei	12-mei	15-mei
PvdA	25	21	23
VVD	21	25	23
CDA	31	36	43
LFP	36	30	26
D66	8	8	8
Groen Links	14	13	10
SP	6	8	9
Overigen	9	9	8
	150	150	150

Uit deze tabel blijkt dat de LFP afstevende naar een nog veel beter resultaat dan gisteren. Deze partij had onomstotelijk de grootste geworden als de moord op Fortuyn niet had plaatsgevonden. Sinds 6 mei 2002 is er naast de beweging van Anti-Paars nog een beweging op gang gekomen: Anti-Anti-Fortuyn. De aanhang van LFP verminderde met circa 10 zetels. Die kiezers gingen met name naar het CDA en beduidend minder naar de VVD, waar die kiezers oorspronkelijk vandaan kwamen PvdA en Groen Links raakte in dat kader duidelijk kiezers kwijt.

Het is opvallend hoezeer de meeste bestaande partijen (en trouwens ook de media) de opkomst van Fortuyn niet hebben zien aankomen. Toen eind maart LFP wat wegzakte werd meteen gezegd dat die partij zijn hoogtepunt had gehad (zelfs de meeste media leken daarover opgelucht te zijn). Vooral de PvdA bewees keer op keer de band met de achterban kwijt geraakt te zijn. De reactie op de grote nederlaag in Rotterdam was kenmerkend. De PvdA vond dat ze haar boodschap nog beter moest gaan uitleggen. Terwijl het niet bij die partij opkwam dat misschien de boodschap zelf niet aansloot. Ik heb zelf meerdere artikelen geschreven in de afgelopen maanden met analyses en adviezen. Nog in maart schreef ik dat de top van VVD en PvdA slechts een goed resultaat zouden kunnen behalen als op dat moment Dijkstal zou worden vervangen door Zalm en Melkert door Bos. (Virtueel is dat in feite gebeurd bij Nova van 14 mei, waar deze twee laatstgenoemde personen wel waren en de lijsttrekkers niet). De VVD had zowel vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen als twee weken geleden Bolkestein ingezet om Fortuyn te ridiculiseren. Men begreep daarbij niet dat dit juist averechts zou werken. Juist de potentiële aanhang van LFP kon niet meer aangesproken worden door degenen die het oude systeem representeerden.

Het meest ontluisterend, en tegelijk dramatisch, vond ik de pogingen van Wim Kok de laatste twee dagen om het tij te keren. Met zijn oproepen en zijn verschijnen in allerlei programma's (zelfs nadat de stembureaus waren geopend) heeft hij naar mijn stelling overtuiging precies het omgekeerde bereikt van wat hij wilde. Misschien heeft hij nog een a twee zetels bij het PvdA erbij gekregen. Maar hij heeft naar mijn stelling overtuiging juist de aanhang van Pim Fortuyn hetzij weer teruggejaagd naar de LPF of als zij grote bezwaren hadden tegen de invulling van de lijst en het gedoe aan de top van de LPF naar het CDA. Ook hierbij gaf hij aan geen binding meer te hebben met de meeste kiezers. Terwijl hij zich boos maakte over anderen (de voorzitter van het LPF) die olie op het vuur gooiden, terwijl hij het zelf ook deed. Het CDA dat enerzijds geen deel uitmaakte van Paars en ook zich niet in die discussie mengde (dus ook geen vermanende woorden sprak in de richting van de kiezer) werd daarvoor sterk beloond.

Evenals onder Lubbers heeft het CDA dit keer weer redelijk gescoord onder de niet-kerkelijken. De winstpatronen van CDA en LPF lijken goed op elkaar (vooral onder zij die de vorige keer niet gestemd hebben en VVD kiezers, iets minder vanuit de PvdA). VVD verliest sterker aan het LPF en wat minder aan het CDA. PvdA verlies vrijwel evenveel aan LPF als aan het CDA. Dat verlies is gelijk aan het verlies aan Groen Links en SP samen.

De uitslag van die 400.000 deelnemers aan "Waar stem ik op?" liet nog iets interessants zien. Bij het beantwoorden van 36 vragen over de standpunten inzake belangrijke politieke issues bleek de kiezer slechts in 18% van de gevallen bij PvdA, Groen Links of SP terecht te komen. Dat is nog minder dan de iets meer dan een kwart der stemmen die deze partijen gisteren hebben behaald. Dat zou een vingerwijzing voor de PvdA moeten zijn om niet alleen persoonlijke veranderingen aan te brengen, maar ook inhoudelijk aan de slag te gaan.

Nadat in 1994 het CDA liet zien dat althans één grote zuil niet meer bestaat (20 zetels verlies) zien we nu dat dit ook bij het PvdA het geval is. De score van LPF is trouwens de grootste verschuiving ooit (26 zetels). Maar ik ben ervan overtuigd dat dit in de komende verkiezingen de verschuivingen nog groter zullen worden. En waarschijnlijk zien we dat al eerder dan in 2006. Daarnaast zou het me niet verbazen als in de komende 10 jaar de hoognodige politieke hergroepering gaat plaatsvinden en een deel van de partijen in een grote beweging zullen opgaan.